

Še jedno in sicer jako kočljivo stvar je še omeniti pri vzgoji učencev. To poglavje se tiče delavskega vprašanja. Jaz ne vem, je li bilo kdaj drugače. Kolikor se morem spominjati, in to je že nekaj let, da je redke delavec, ki bi kaj iz svoje volje ali dobrega srca pripomogel k strokovni ali pa duševni izobrazni učencev. Naj delavci še toliko govore o skupnosti, človeški ljubezni in podobnih stvareh, na učence se nikdar ne ozirajo dosti. Kaže se, kakor bi otrpnel egoizem tu imel roko vmes. To tudi ničesa ne de, dokler se delavci sploh za vzgojo učencev ne brigajo, in v čast inteligentnih delavcev lahko rečem, da se navadno tudi tako godi; slabo je pa, če na učenca na neprimeren način delavci vplivajo in ga zamotajo v politične stvari. Treba je dolgih britkihkušenj, predno se mu duh tako pomiri, kakor je bil miren poprej.

Noben mojster pa ne more zahtevati, da bi delavci zastonj zgubljali čas z učenci; toliko pa mora zahtevati, da se delavci udajo njegovim zahtevam glede učencev. Ne da se opravičiti, če se nespridenemu dečku iz srca izrujejo idealna čustva, če se človeku, ki vesel in pogumen zre v prihodnost, pokaže slaba stran sveta, katero so napravili in ju vzdržujeta človeška hudobija in lakomnost.

Mojstrom in delavcem se priporoča, naj ljubeznjivo in pravično ravnajo z mladim naraščanjem, naj že pri tem računajo na hvaležnost ali pa ne. Tako ravnanje je človeška dolžnost in le s tem je mogoče vzgojati značaje. Dobro vzgojeni in značajni delavci ne bodo nikoli v škodo niti mojstru niti delavstvu, temveč bode zveza mejsebojnega sporazumljenja. Le tako je mogoče ustaviti nazadovanje našega obrta in produkcijo zavrniti v oni tir, kakor to žele pošteni in delavni ljudje po vsej pravici in kar bodo tudi dosegli!

Obrtnijske raznoterosti.

Premembe obrtnijskega reda. Trgovski minister je predložil zbornici poslancev načrt novega obrtnega reda. O tem obrtnem redu bomo še večkrat govorili. Danes le toliko rečemo, da se želji malih obrtnikov pri njem ni dosti oziralo, v njem bi zastonj iskali kacega varstva malega obrtnika pred velikim industrijcem. Reči pa tudi moramo, da nimamo upanja, da bi sedanji državni zbor načrt kaj zboljšal.

Vrednost železa. Kos železa, ki velja neobdelan 30 kr., dobi vrednost 1 gld., ako se iz njega izdelajo podkve, 1 gld. 50 kr., ako se iz njega naredi kmetijsko orodje, obdelan kot obrtnoumeten izdelek doseže vrednost 15 gl., podelan v igle 25 gld., podelan v gumbe 250 gld., v urne zmeti in kazalce pa celo vrednost 1500 gld.

Kmetijstvo.

Svinjski hlevi.

Svinjerejo v naših krajih mnogo to ovira, ker nimamo dobrih svinjskih hlevov. Ljudje ne pridejo do prepričanja, da svinja tudi potrebuje čistosti. Mnogi celo mislijo, da svinja tem bolje vspeva, bolj če se v blatu

valja. Svinjski hlevi so navadno temni, zaduhli in vlažni in to vse ne pospešuje zdravja živali.

Umen gospodar bode pa gotovo skrbel za čistost v svinjskem hlevu. Za to tak hlev ne sme biti prenizek, da se zrak v njem prehitro ne spridi. Tla naj so malo nagnena, da se gnojica odteče. Dobro je, če se razdeli hlev z opeko na stranski rob postavljeno v dva dela. Zgornji oddelek se nastelje, spodnji pa ne. Prašiči se kmalu navadijo, da le v gornjem oddelku leže, v spodnjem oddelku pa odkladajo svoje blato. Prašiči so tako vedno čisti, kar je v korist njih zdravju.

Še bolje je pa, če se za prešiče napravi iz drogov nekak nizek oder. Drogi se polože na štiri podolgo priložene kole, tako, da je pod njimi malo prostora. Na ta oder se nastelje. Prašiči se kmalu navadijo, da na odruspe. Tak oder ima to prednost, da scalnica odteče skozi droge, ako kak prešeč tudi zmoči svoje ležišče.

Po tlaku hleva je potreba narediti žlebove za odtok gnojnice. Mnogi imajo navado, da za to naredijo pokrite kanale. To pa ni dobro. Taki kanali se radi zamaše in se težko snažijo. V njih se pa posebno rade naselijo podgane, ki so prava nadloga za vsak svinjski hlev.

Predali v svinjskem hlevu naj bodo zidani, kajti les se močno navzame vlažnosti in hitro gnije. Ravno zaradi tega naj se napravi tlak od cementa. Tak tlak, če je malo nagnen, se jako lahko čedi, ako se le polije z vodo. Večkrat se pripeti, da svinja poleži mlada praseta. To se pa lahko prepreči, ako se 25 cm od stene in ravno tako visoko napravijo železni drogov, najbolj stare plinove cevi, ki se dobe po ceni. V prostoru, ki tako nastane, se prašički kaj lahko gibljejo in leže blizu stare svinje, a se vendar ni bati, da bi jih poležala.

Poleg tega naj se v vsakem hlevu, v katerem so stare svinje in praseta, napravi tudi oddelek, kjer bodo se mogla praseta sama krmiti, ne da bi stara svinja mogla do njih korita. Pri taki vredbi svinjskega hleva se bode svinjereja bolje izplačevala, nego se pa sedaj.

Kmetijske raznoterosti.

Konoplja sredstvo proti žitnemu molu. Na Francoskem so se prepričali, da izhlapienje konopelj prežene žitne mole. V neki žitnici je bilo 200 hektolitrov žita, katerega so se zelo lotili žitni moli. Slučajno so pa v to žitnico dali nekaj konopelj. Drugo jutro so našli na postrešnih brunih polno molov, ki so iskali izhoda, ker jih je pregnal duh konopelj.

Voda in piča za koze. Voda za koze mora biti sveža in po zimi se mora malo ogreti, da živali ne zgube preveč telesne gorkote. Koza ljubi suho pičo, vodena piča ni dobra zanje, torej tudi mokra trava ne.

Poučni in zabavni del.

Petdesetletnica Ahaceljnovе smrti.

Dne 23. novembra je minulo 50 let, od kar je v Celovci umrl sloveči koroško-slovenski rojak profesor Matija Ahacelj. Ta nenavadni mož je zaslužil,